

melse af denne bevægelses indflydelse og fortjener i allerhøjeste grad anerkendelse for dette arbejde. Maaske vil andre trække forbindelseslinierne bagud og fremefter stærkere op; men selve grundlaget for bedømmelsen, som det er givet af Elle Jensen, kommer man ikke udenom.

Troels Fink.

Jørgen Swane: Vejle Borgerbog.

Paa Bekostning af Vejle Byraad har Amtsforvalter Jørgen Swane udgivet Vejle Bys Borgerskaber i Tidsrummet 1754—1870.

Bogen bestaar foruden af et Forord af en kronologisk ordnet Fortegnelse over de Personer, der tog Borgerskab, et Navneregister og et Fagregister, idet Udgifveren har afholdt sig fra enhver Kommentar. Det er det første Arbejde af denne Art, som foreligger fra en nørrejysk Købstad, og en nærmere Paavisning af Borgerskabernes Værdi for Forskningen er overflødig, efter at Prof. Albert Olsen har benyttet dem i sin store Afhandling i Acta Jutlandica.

Vejle Borgerbog giver Anledning til at følge den erhvervsmæssige Udvikling i det paagældende Tidsrum. Af Haandværkere nævnes 59 Bagere foruden 8 Kagebagere, 18 Bødkere, 14 Feldberedere, 24 Guldsmede, 21 Kleinsmede, 30 Malere, 28 Murere, 31 Rebslagere, 33 Sadelmagerere, 127 Skomagere, 58 Skrædere, 60 Slagtere, 35 Grov- og Nagelsmede og 63 Snedkere, paafaldende lave Tal i Betragtning af, at Bogen omfatter Tiden lige til 1870, men et Vidnesbyrd om den ringe Betydning, Vejle dengang havde. Undertiden synes Udgifverens Sondring mellem de forskellige Erhverv noget vilkaarlig. Der er næppe nogen større Grund til at skelne mellem Spisevært, Værtshusholder og Restauratør, men formodentlig gaar denne Differentiering tilbage til Kilden.

Det er ikke Udgifverens Skyld, at Bogen først begynder 1754, idet Raadstueprotokollerne mangler fra 1651 til 1752 og ikke meddeler noget om Borgerskaber i Perioden 1752—54.

Det maa betones, at Borgerskabsprotokoller ikke er fejlfri Kilder. De giver ikke alle Borgere. 1671 omtales det i Aarhus, at 90 Personer, som drev borgerlig Næring uden

at have taget Borgerskab, blev indstævnede (Hübertz: Aktstykker vedk. Aarhus, II, 230), og 1690 fandtes der i Tønder over 100, der aflagde Borgered, fordi det var lykkedes de yngre Borgere i mange Aar at undgaa det (Andresen: Bürger- und Einwohnerbuch der Stadt Tondern, 37). Adskillige har kunnet drive et Erhverv og være bortflyttede eller døde, inden en Razzia fandt Sted. Disse to Eksempler viser yderligere, at Aaret for Borgerskabet ikke er identisk med det Aar, hvori den paagældende begyndte sit Erhverv.

Amtsforvalter Swanes Arbejde er et værdifuldt Materiale til Jyllands Historie, og det maa haabes, at han faar Lejlighed til at videreføre det.

H. S.

C. Klitgaard: Vester Brønderslev Sogns og Brønderslev Købstads Historie.

Vendsyssels Historiker har i sin Skildring af Brønderslevs Udvikling været udsat for den Vanskelighed, at Bysamfundet er saa ungt, at det endnu ikke har faaet nogen Historie. Først 1921 fik Kommunen Købstadrettighed. Hovedinteressen knytter sig derfor til Fortællingen om det gamle Sogn. Det har paa de fleste Omraader ikke adskilt sig fra andre i Vendsyssel, men har dog paa et enkelt Punkt haft en særlig Stilling ved at være Hjemstedet for Tilvirkningen af en Art sorte Potter. Herom giver Bogen god Underretning, ligesom det øvrige traditionsbestemte Bondeliv omtales udførligt. Bysamfundets Vækst i forrige Aarhundrede som Følge af de forbedrede Samfærdselsmidler og det økonomiske Opsving er en Skildring paa første Haand, og Bogen giver i Reproduktioner af gamle Træsnit fra Illustreret Tidende gode Billeder af Vendsyssels Kultur i 1860'erne.

Som alle Bøger fra Postmester Klitgaard er ogsaa denne meget detailrig. Den vil være nødvendig ved ethvert indgaende Studium af Vendsyssels Historie.

H. S.

Aage Brask: Kjellerup.

De forholdsvis sjældne Monografier over vore Herregaarde er blevet forøget med en Skildring af Kjellerup